

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

उपभोग्य वस्तुमा

नियमन बढाउ

वर्षात् सकिएसँगै चाडपर्वको अब लहर आउँदै छ । चाडपर्वमा देशभर उपभोग्य वस्तुको माग बढ्छ । तर रसुवाको भोटेकोशीमा आएको विनाशकारी बाढीका कारण देशको प्रमुख सप्लाई चेन भत्किएको छ । चीनबाट सामान आउने केरुङ-काठमाडौँमात्र हैन कृष्णभीरको पहिरोले दक्षिणको सामान आउने सप्लाई चेन पनि ठप्प छ । यसले चाडपर्वको मुख्य बजार काठमाडौँ उपत्यकामा सुरूमा ग्यासको अभाव देखियो । विस्तारै नुन र चिनीकोसमेत अभाव हुन थालेको छ ।

सामान्य उपभोग्य वस्तुकोसमेत अभाव देखाउँदै व्यवसायीले मूल्य बढाउन थालेका छन् । यो बेला सरकारले नियमन गरी बजारलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्ने हो । तर बजारमा अण्डा, तरकारीदेखि मासुको भाउसमेत बढाउन थालिएको छ । यसले उपभोक्ताको भान्सामा महँगी थुपारेको छ । जसले कमजोर आय भएकाहरूलाई फ्नै मारमा पारेको छ ।

उपत्यका खाद्यवस्तुमा दक्षिण मुलुक भारतसँग आश्रित छ । विद्युतीय सामग्रीमा चीनसँग आश्रित छ । केही दिन आयात नहुँदा व्यवसायीले सामान लुकाउने र पछि महँगोमा बेच्ने प्रवृत्ति पहिलेदेखिकै हो । यस्तो अवस्थामा उपभोक्ता पनि आत्तिएर धेरै किनेर भण्डारण गर्न अधि बढ्छन् । यस्तो अवस्थामा व्यापारीहरूको मनोबल अझै उच्च हुन्छ । त्यसको सीधा असर आमउपभोक्ताको गोजीमा पर्छ । यस्तो मनोबल बढ्दै गए यसपटकको दसैँ तिहारलगायत पर्व निकै महँगो पर्ने देखिन्छ ।

कम्पनी र साल्ट ट्रेडिङले देशका विभिन्न स्थानमा सुपथ मूल्य पसल सञ्चालन गर्ने र खाद्यान्न, दाल, चामल, तेल तथा नुनमा केही रूपैयाँ छुट दिने योजना अधि सारेका छन् । यो प्रयास सकारात्मक भए पनि दसैँमा अत्यधिक माग हुने अत्यावश्यक वस्तुहरूकै बजार नियन्त्रण गर्न नसकेसम्म यस्ता पसलहरूको प्रभावकारिता आंशिकमात्रै रहने छ । अझ यस्ता सामानहरूमा न्यूनतम कोटा नतोक्दा खुदा पसले नै ग्राहक बनेर सहूलियत पसलबाट टन्ने किनेर ल्याउने र आफ्नो पसलबाट महँगोमा बेच्नेसम्मको चलाखीसमेत गर्छन् ।

नागरिक संकटमा पर्दा सरकारले अभिभावकीय भूमिका खेल्नु प्राथमिक दायित्व हो । सडक सञ्जाल बिग्रियो भनेर पन्छिनुको साटो द्रुत मार्ग, वैकल्पिक मार्ग वा आपत्कालीन व्यवस्थापनमार्फत आपूर्तिको सहजता मिलाउनु सरकारको कर्तव्य हो । बजेट अभावको प्रशासनिक अल्झो देखाएर जनतालाई महँगीको भड्गिमा भोस्नु कुनै पनि हालतमा तर्कसंगत हुन सक्दैन ।

यस्तो विषयमा सरकारले तत्काल हस्तक्षेप गरी बजारमा हुने सम्भावित कालोजारी, मूल्यवृद्धि र कुत्रिम अभावविरुद्ध कडा अनुगमन थाल्नुपर्छ । खाद्य संस्थानले निजी क्षेत्रबाट हुने आपूर्तिलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र सहूलियतपूर्ण बनाउन निश्चित मूल्य सीमा तय गरिरनुपर्छ । चाडपर्वको मुखमा नागरिकलाई राहत दिनुको साटो थप सास्ती दिने छुट सरकारलाई छैन ।

बजार अनुगमन गर्ने काममा संघीय सरकारमात्रै होइन, स्थानीय सरकार पनि सक्रिय बन्नुपर्छ । स्थानीय सरकार आफैँमा अधिकार सम्पन्न र जनताको घरदैलोको सरकार हो । त्यसैले जनताको प्रत्येक समस्यामा ऊ जानकार हुनुपर्छ । ती समस्याबाट जनतालाई मुक्ति दिन अग्रसरतालिने कर्तव्य स्थानीय सरकारले हो । यसतर्फ देशभरकै स्थानीय सरकारको ध्यान जाओस् ।

अम सरोकार

वैदेशिक रोजगारी जाने वैधानिक प्रक्रिया

विद्यमान वैदेशिक रोजगार ऐनबमोजिम संस्थागत र व्यक्तिगत गरी जम्मा दुई प्रक्रियाबाट वैदेशिक रोजगारीमा जान सकिन्छ । संस्थागत प्रक्रिया भन्नाले विद्यमान वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमावलीबमोजिम वैदेशिक रोजगार विभागबाट वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालनको अनुमति लिएका म्यानपावर संस्थामार्फत कानुनबमोजिम वैदेशिक रोजगारीमा जाने प्रक्रियालाई बुझिन्छ ।

यस प्रक्रियाको अवलम्बन गरी वैदेशिक रोजगारमा जाँदा हुने फाइदाहरू:

- कुन देश जाने हो ? कुन कम्पनीमा जाने हो ? आफूले गर्ने काम के हो ? तलब सुविधा के हुने हो ? सबै कुराको स्पष्ट जानकारी पाइन्छ ।
- विदेशमा रहँदा कुनै समस्या परे सम्बन्धित म्यानपावरलाई सम्पर्क गरी समस्याको समाधान गर्न र उद्धारमा सहयोग पाउन सकिन्छ ।
- म्यानपावरबाट विदेश जाँदा ठगिएमा म्यानपावरले राखेको धरोटीबाट वैदेशिक रोजगार विभागमार्फत रकम असुलउपर गर्न सकिन्छ ।
- विदेशमा भनेअनुसारको काम र तलब नदिएमा पठाउने म्यानपावरबाट असुलउपर गर्न कानुनी प्रावधान रहेको छ ।
- विदेशमा जाँदा बुझाउनुपर्ने वास्तविक लागत रकम कति हो भन्ने विषयमा बुझ्न सकिन्छ ।
- व्यक्तिगत प्रक्रिया भन्नाले कामदार आफ्नै पहलमा विद्यमान वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमावलीमा उल्लिखित प्रक्रिया पूरा गरी वैदेशिक रोजगारीमा जाने प्रक्रियालाई बुझिन्छ । यस प्रक्रियाको अवलम्बन गरी वैदेशिक रोजगारमा जाँदा कामदार आफ्नो कामका लागि स्वयं जिम्मेवार हुनुपर्दछ । तसर्थ, श्रम स्वीकृति लिएर संस्थागत (म्यानपावर कम्पनी)मार्फत वैदेशिक रोजगारमा जानु तुलनात्मकरूपमा सुरक्षित मानिन्छ ।
- वर्किङ भिसावाहेक अन्य भिसामा वैदेशिक रोजगारीमा जानु हुँदैन । गलत कागजात बनाई वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमावलीमा उल्लिखित प्रावधानविपरीत अन्य प्रक्रियाबाट वैदेशिक रोजगारमा जानु गैरकानुनी हुन्छ र यस्तो अवस्थामा कुनै पनि कुराको ग्यारेन्टी हुँदैन र ठगीमा पर्ने सम्भावना हुन्छ ।
- पर्यटक भिसा वा भिजिट भिसामा वैदेशिक रोजगारमा जानु हुँदैन ।

‘बालेन सरकार सिण्डिकेटधारीको

- जसले सिण्डिकेट लागू गराउनका निम्ति भरमग्दुर प्रयास गर्दै हुनुहुन्छ, पहिलो आग्रह त्यो प्रयास छोडनुस् । दोस्रो कुराचाहिँ उहाँहरूले गरेको प्रयास हाम्रो देशमा सफल हुँदैन ।
- स्वतन्त्ररूपमा इजाजतपत्र लिएका २५० संस्था आफ्नो स्वाभिमानसमेतलाई दाउमा राखेर किन त्यहाँ जोडिन जानुभयो होला भन्ने प्रश्नको विषय छ ।
- २५० भित्रका कतिपय व्यवसायीले बिनासल्लाह सूचीकरण गरिएको भनेर स्पष्टीकरण पठाउनुभएको छ । तर संघको दृष्टिकोण बदलिन उहाँलाई सूचीकृत गर्ने व्यक्तिलाई कानुनी दायरामा उहाँहरू आफैँले ल्याउनुपर्छ ।
- एकाधिकारभित्र भएका संस्थाहरूलाई हेर्नुभयो भने कोही संस्था भर्खर जन्मिएका छन्, कतिको त कार्यालय नै छैन, कतिले मलेसिया नै देखेका छैनन् ।
- दुई सरकारबीच सहमति भएर आयो भने पनि निश्चित संख्यालाई मात्रै तोक्नु त पूर्णतः एकाधिकार हो । यसर्थ राज्यको कुनै पनि कानुनले एकाधिकार स्वीकार्दैन ।
- अहिलेको बालेन सरकारलाई प्रभावमा पार्नान् भन्ने लाग्दैन । सिण्डिकेटवालाहरूको पैसा लिएर सिण्डिकेटलाई प्रश्रय दिन आजको राजनीतिक र प्रशासनिक नेतृत्व लाग्दैनन् भन्न मलाई विश्वास छ ।
- सबैभन्दा ठूलो उपचार भनेको एफडब्ल्युसिएमएसमा सूचीकरण भएका संस्थाहरूले जसरी उहाँहरू त्यहाँ प्रवेश गर्नुभयो, त्यसैगरी निस्कनु नै हो ।

मलेसियाको रोजगारीमा एकाधिकार भित्र्याउन सक्रिय समूहको प्रयास जारी छ । सरकार र व्यवसायीहरू आफ्नो तर्फबाट विरोध गर्ने, कानुनी प्रावधान सम्झाउने गरिरहनुभएको छ । तर पनि उनीहरू रोकिएका छैनन् । अब सिण्डिकेट लाग्ने नै हो त ?

सिण्डिकेट लागू हुँदैन । लागू गर्न दिनु हुँदैन । सिण्डिकेट लागू गर्नका निम्ति त्यो देशको शक्ति केन्द्रलाई हातमा लिने प्रयास भएको हो । तसर्थ सक्रियता बढाउनु स्वाभाविकै छ । उहाँहरू जसले सिण्डिकेट लागू गराउनका निम्ति भरमग्दुर प्रयास गर्दै हुनुहुन्छ, पहिलो कुरा त त्यो प्रयास छोडनुस् । दोस्रो कुराचाहिँ उहाँहरूले गरेको प्रयास हाम्रो देशमा सफल हुन्छ, जस्तो मलाई लाग्दैन ।

फेरि २५ जना व्यवसायीले एफडब्ल्युसिएमएसमा २५० व्यवसायीलाई जोडिसके । त्यो सूची पनि अझ ‘रिभाइज’ गर्ने काम भइरहेको भनिन्छ । सिण्डिकेट रोक्ने तपाईंहरूको प्रयासले काम गरेको जस्तो देखिँदैन नि ?

त्यो चाहिँ प्रक्रियासँग सम्बन्धित विषय भयो । पहिला २५ व्यवसायी सूचीकरण हुनुभयो । हामीले उहाँहरूलाई यो गलत हो, तपाईंहरू बाहिर आउनुस् भनेर आहवान गर्‍यौं तर त्यसपछि २५० संख्या थप गर्ने काम भयो । यो २५० संख्या थप्नु भनेकोचाहिँ आमजनता र नेपाल सरकारलाई छारो हाल्ने काम भएको हो । एकको तल १० भएपछि ती १० संस्थाचाहिँ ‘प्रिन्सिपल एजेन्सी’का ‘सहायक एजेन्सी’ अथवा ‘एजेन्ट’हरू हुन् भन्ने अर्थ लाग्छ । स्वतन्त्र रूपमा इजाजतपत्र लिएका २५० संस्था आफ्नो स्वाभिमानसमेतलाई दाउमा राखेर किन त्यहाँ जोडिन जानुभयो होला भन्ने प्रश्नको विषय छ । कतिपय २५० भित्रका व्यवसायीहरूलेचाहिँ हामीलाई विनासंवाद, विनासल्लाह सूचीकरण गरिएको छ, भन्ने कुराहरू पनि आएका छन् । उहाँहरूले स्पष्टीकरण पनि पठाउनुभएको छ । तर संघको उहाँहरूमाथिको दृष्टिकोण परिवर्तन गर्नका निम्ति उहाँलाई सूचीकृत गर्ने व्यक्तिलाई कानुनी दायरामा उहाँहरू आफैँले ल्याउनुपर्छ ।

यो प्रणालीमा प्रवेश पाउन अबौं लगानी भइसकेको भन्ने सुनिन्छ । यति ठूलो खर्च भइसकेको अवस्थामा राज्यकै शक्ति केन्द्रहरूलाई पनि प्रभावमा पार्न सक्ने जोखिम होला नि ?

अहिलेको परिप्रेक्षमा मुलुकमा रोजगारीको पर्याप्तता नभएका कारणले वैदेशिक रोजगारमा जानुपर्ने बाध्यता छ । रोजगारीमा जाने श्रमिकहरूलाई लक्षित गरेर उहाँहरूसँग आर्थिक शोषण गर्नका निम्ति खडा गरिने एकाधिकारहरू त वर्जित हुनुपर्‍यो नि । नागरिक र सरकारले यो बुझ्नु जरुरी छ ।

यहाँले भनेको जस्तो शक्ति केन्द्रलाई प्रभावमा पार्न पनि सक्छन्, ठूलो पैसाको चलखेल भएको छ, भन्ने जुन कुरा बाहिर बजारमा सुनिएको छ । आजको आमजनअपेक्षा बोकेको बालेन सरकार भन्छौं, यो सरकारलाई प्रभावमा पार्नान् भनेर विश्वास गर्न सकिँदैन । किनभने, यो हिजोको जस्तो समय होइन । यो समयमा सिण्डिकेटवालाहरूको पैसा लिएर सिण्डिकेटलाई प्रश्रय दिन आजको राजनीतिक र प्रशासनिक नेतृत्व लाग्छन् भन्ने मलाई लाग्दैन ।

सिण्डिकेट लागू हुन नदिनका निम्ति तपाईंहरू दिनदिनै मन्त्रालय, विभाग धाइरहनुभएको छ, ती निकायहरूलेचाहिँ के गरिरहेका छन् ?

खास गरेर श्रम मन्त्रालय र वैदेशिक रोजगार विभाग नै नियमनकारी निकाय हुन् । हामी त्यहीं नै गइरहेका छौं । मन्त्रालयले शुक्रबार विभागलाई २५ व्यवसायीको हकमा त्यो संस्था जन्म भएदेखि अहिलेसम्मका सम्पूर्ण कारोबारहरूको ‘इन्भेस्टिगेसन’ गर्नु भनेर पत्राचार गरेको र २५० व्यवसायीको हकमा स्पष्टीकरण सोध्न पत्राचार गरेको छ । अहिले ती संस्थाहरूले श्रमिक पठाउन नमिल्ने गरेर प्रतिबन्ध लगाएर इन्भेस्टिगेसन गर्न भनेर निर्देशन भएको छ र विभागले काम थालिसकेको छ ।

विगतका नजिरहरू हेर्दा सरकारले गर्ने अनुसन्धान निष्पक्ष हुन्छ भनेर विश्वस्त हुन सकिएला ?

हामी विश्वस्त छौं, किनभने ती २७५ संस्थामात्रै वैदेशिक रोजगार व्यवसायी

होइनन् । ११ सयभन्दा बढी व्यवसायीहरू आफ्नो पैसा व्यवसायमा सक्रिय छन् । गज्जबको कुरा त छ, भने एकाधिकारभित्र भएका संस्थाहरूलाई हेर्नुभयो भने कोही संस्था भर्खर जन्मिएका छन्, कतिको त कार्यालय नै छैन, कतिले मलेसिया नै देखेका छैनन् । मापदण्डको कुरा गर्दा जोइन्ट कमिटी मिटिङले निर्धारण गरेका कुराहरू हामीले कार्यान्वयन गर्ने भनेर स्पष्ट उल्लेख भएको छ । कहीं कतै दुई सरकारबीच सहमति, यसका विषयमा छलफल भएको पनि देखिँदैन । दुई सरकारबीच सहमति भएर आयो भने पनि निश्चित संख्यालाई मात्रै तोक्नु त पूर्णतः एकाधिकार हो । यसर्थ राज्यको कुनै पनि कानुनले एकाधिकार स्वीकार्दैन । अहिलेको सरकारले कानुनको पालना गर्दै हामीलाई न्याय दिन्छ, भन्नेमा विश्वस्त छौं ।

अन्यमा, सबैलाई राज्यले अब समानरूपमा व्यवसाय गर्ने इजाजतपत्र दिए पनि केही व्यवसायीमा मनभित्र जागेको त्यो लोभकै कारण यो अवस्था आएको देखिन्छ । यसको उपचार के होला ?

यसको सबैभन्दा ठूलो उपचार भनेको एफडब्ल्युसिएमएसमा सूचीकरण भएका संस्थाहरूले जसरी उहाँहरू त्यहाँ प्रवेश गर्नुभयो, त्यसैगरी निस्कनु नै हो । सरकार आफ्नो गतिमा अगाडि बढिसकेको छ । सरकार प्रक्रियामा प्रवेश गर्नुपूर्व नै उहाँहरू आफैँ सचेत भएर आफ्नो नाम निकाल्नपर्‍यो । यति भएपछि उहाँहरू फेरि आफ्नो पैसामा फर्किने वातावरण बन्छ ।

नेपालबाट निर्वाधरूपमा श्रमिक मलेसिया जाने वातावरणको सिर्जना गर्दै सिण्डिकेटलाई परास्त गर्नु नै सरकार र संघको ध्येय हो । यदि यो सम्भव भएन भने मलेसियामा सूचीकृत संस्थाहरूको माध्यमबाटै श्रमिक पठाउनुपर्छ भन्ने छैन । अरू डेस्टिनेसन खोजौं । युरोपको मागपत्र प्रमाणीकरण नहुँदा पनि व्यक्तिगत तवरमा त्यत्रो जनशक्ति गइरहेका छन् । अनि मलेसियाको सिण्डिकेट मानेर श्रमिकलाई त्यत्रो आर्थिक भार पारेर फेरि त्यहीँ श्रमिक पठाउनपर्ने बाध्यता हामीलाई छैन ।

!

बधाइ नेपाली क्रिकेट टोलीलाई !

नेपालले शनिबार एसिसी प्रिमियर कप जितेर पुनः एसिया कपमा आफ्नो स्थान सुरक्षित गरेको समाचारले प्रत्येक नेपाली खेलप्रेमीको छाती गर्वले चौडा बनाएको छ । क्रिकेट केवल एक खेलमात्र नरहेर नेपाली राष्ट्रिय एकता, उत्साह र पहिचानको बलियो माध्यम बनिसकेको छ । यस्तो अवस्थामा नेपाली राष्ट्रिय टोलीले देखाएको निरन्तरको मिहिनेत र उत्कृष्ट प्रदर्शनका लागि सम्पूर्ण टोली, प्रशिक्षक तथा व्यवस्थापकहरू बधाइका पात्र हुन् ।

अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा देखापरेका सानातिना प्राविधिक तथा तथ्यगत अन्त्योहरूलाई पन्छाएर हेर्ने हो भने, मैदानमा टोलीले देखाएको प्रदर्शन र प्राप्त उपलब्धि ऐतिहासिक छ । फाइनल खेलमा आसिफ शेखको परिपक्व शतकीय इनिङ्स, गुलशन भाको आक्रामक अर्धशतक, कप्तान रोहित पौडेल, अर्जुन कुमार तथा बलिङतर्फ करण केसी, ललितनारायण राजवंशी र सम्पूर्ण बलरहरूको एकीकृत प्रयासले नेपालको विजय सम्भव भएको हो । दबावकावीच पनि ३१२ रनको विशाल योगफल तयार पार्नु र विपक्षीलाई रोक्नुले नेपाली क्रिकेट परिपक्वताको नयाँ उचाइमा पुगेको स्पष्ट पाउँछ । यद्यपि, यो जित केवल एउटा यात्राको सुरुवातमात्र हो । एसिया कपजस्तो प्रतिष्ठित र ठूलो मञ्चमा एसियाका शीर्ष टोलीहरूसँग प्रतिस्पर्धा गर्नु आफैँमा ठूलो चुनौती हो । अघिल्ला प्रतियोगिताहरूबाट सिकिएका पाठहरूलाई आत्मसात् गर्दै आगामी दिनमा टोलीको ब्याटिङ, बलिङ र फिल्डिङका सूक्ष्म पक्षहरूमा अझ बढी सुधार ल्याउनु आवश्यक छ । विशेषगरी

मध्यम क्रमको ब्याटिङमा निरन्तरता र अन्तिम ओभरहरूमा ब्याटिङ तथा बलिङ दुवैतर्फ रणनीतिक स्पष्टता हुनु अनिवार्य देखिन्छ ।

यसका साथै, खेलाडीहरूको मिहिनेतसँगै देशको खेल पूर्वाधारमा पनि व्यापक सुधार हुनुपर्ने देखिन्छ । राष्ट्रिय टोलीले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको फण्डा उच्च बनाइरहँदा देशभित्र व्यवस्थित र अत्याधुनिक रंगशाला, फलडलाईट, टर्फ पिच तथा नियमित घरेलु प्रतियोगिताहरूको संरचना तयार पार्न सम्बन्धित निकायहरूले ढिलाइ गर्नु हुँदैन । खेलाडीहरूको लगनशीलतालाई सही भौतिक पूर्वाधार र उच्चस्तरीय प्रशिक्षणको साथ मिल्न सकेमा नेपाली टोलीले अझ ठूला उपलब्धि हासिल गर्ने छ ।

नेपाली टोलीको यो विजयले देशका लाखौं युवाहरूमा नयाँ आशा र प्रेरणाको

सञ्चार गरेको छ । एसिया कपजस्तो उच्चस्तरीय प्रतियोगितामा भारत, पाकिस्तानजस्ता टोलीहरूसँग पुनः भिड्ने अवसर पाउनु नेपाली क्रिकेटका लागि अर्को ठूलो कोशेढुंगा हो । जित र हार खेलका दुई पाटा हुन्, तर मैदानमा देखिने जुफारूपन र नेपाली खेल भावना नै हाम्रो मुख्य शक्ति हो । अन्यथा, आगामी एसिया कपका साथै भविष्यमा हुने सम्पूर्ण अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरूका लागि नेपाली राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीलाई हार्दिक बधाइ तथा जितको अग्रिम शुभकामना व्यक्त गर्दछु । सम्पूर्ण नेपालीहरूको साथ, समर्थन र प्रार्थना सधैं टोलीसँग रहने छ । नेपाली क्रिकेटको जय होस् !

- **अनन्त तामाङ**
बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक

देउडामा गुञ्जियो ‘आत्महत्या होइन, जीवन रोजौं’ भन्ने सन्देश

■ भूमिराज पिठातोली

रायल (बझाङ)-

‘पापी मन बुझाउनाखी आफैँ जान्दो रैछ, सबैभन्दा ठूलो विराम चिन्ता मान्नु रैछ ।’

देउडाको मौलिक भाकामा यी हरफ गुञ्जिँदा रायलको वातावरण केहीबेर स्तब्ध भयो । यी शब्द केवल गीतका हरफ थिएनन्, किशोर मनभित्र गुम्सिएका पीडा र चिन्ताका अभिव्यक्ति थिए । देउडाको लयमा मनोरञ्जन थियो, तर शब्दमा जीवनको गहिरो कथा थियो, तनाव थियो, निराशा थियो, सामाजिक दबाव थियो र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण, जीवन रोज्नुपर्छ भन्ने सन्देश थियो ।

बझाङको केदारस्थू गाउँपालिका-१ रायलस्थित गर्जेपानी माध्यमिक विद्यालयमा शनिबार आयोजित अन्तरमाध्यमिक विद्यालयस्तरीय देउडा गायन प्रतियोगिताले स्थानीय संस्कृति र मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतनालाई एउटै मञ्चमा उम्याएको थियो । प्रतियोगितामा पाँच विद्यालय सहभागी थिए । भोताको भैरव माध्यमिक विद्यालय, भाङिकोटको नमादेव माध्यमिक विद्यालय, रातापानीको वेताल माध्यमिक विद्यालय र सैन्युकी जगन्नाथ माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीले प्रस्तुत गरेका देउडाले किशोर मनका समस्या र मानसिक स्वास्थ्यको विषयलाई मौलिक भाकामार्फत उजागर गरेका थिए ।

‘घर फाउँ कामको चिन्ता, स्कूल पढाइको, वालो उमेर उली आयो, मैदान भै लडाइको ।’

यी हरफले किशोरावस्थामा बालबालिकाले भोगिरहेको दबावको चित्र कोर्‍यो । घरमा कामको बोझदेखि विद्यालयको पढाइसम्म, परिवारको अपेक्षादेखि सामाजिक दबावसम्मका विषय देउडाका शब्दमा आएका थिए । खेल्ने, रमाउने र भविष्यका सपना बुल्ने उमेरमै कतिपय बालबालिका मानसिक तनावको भारी बोकेर हिँड्न बाध्य भएकै यथार्थ विद्यार्थीले गीतमार्फत सुनाएका थिए ।

स्थानीय भाका र मौलिक लयमा प्रस्तुत गरिएका गीतका शब्दले मनोरञ्जनका लागि उपस्थित अभिभावकलाई सोच्न बाध्य बनाए । पुस्तौँदेखि मनोरञ्जन, सामाजिक संवाद र आफ्ना सुखदुःख व्यक्त गर्ने माध्यमका रूपमा रहेको देउडा यसपटक भने मानसिक स्वास्थ्यको आवाज बनेर गुञ्जियो । प्रतियोगितामा विद्यार्थीले मानसिक तनाव, निराशा, आत्मविश्वासको कमी, पारिवारिक तथा सामाजिक दबाव र आत्महत्याको जोखिमजस्ता संवेदनशील विषयलाई सिर्जनात्मक ढंगले उठाएका थिए ।

‘चेतनाको कमीले हो, अकालमै मर्‍या, अमूल्य माइसको चोला फाल्पासो जनर्‍या ।’

यी शब्दले मानव जीवनको मूल्य सम्झाउँदै कठिन परिस्थितिमा पनि जीवन त्याग्ने होइन, त्यसको सामना गर्ने सन्देश दिएको थियो । मानसिक समस्या आउनु कमजोरी होइन र समस्याको समाधान आत्महत्या होइन भन्ने भाव विद्यार्थीका प्रस्तुतिमा स्पष्ट देखिन्थ्यो ।

आत्महत्याका घटना न्यूनीकरण गर्न विद्यालय तहबाटै मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतना फैलाउनुपर्ने आवश्यकता देखिएपछि, चेतनामूलक

देउडा गीता प्रतियोगिता आयोजना गरिएको गर्जेपानी विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष चित्रबहादुर मल्लले बताए । किशोरावस्था शारीरिक, मानसिक र भावनात्मक परिवर्तन तीव्र हुने संवेदनशील समय भएकाले यस उमेरका बालबालिकाका भावना र व्यवहारलाई गम्भीरतापूर्वक बुझ्नुपर्ने उनले बताए ।

किशोरावस्थामा हुने मानसिक समस्यालाई ध्यानमा राखेर नेपाल इन्स्टिच्युट अफ मेन्टल हेल्थले कार्यक्रमका लागि आर्थिक सहयोग गरेको थियो । गर्जेपानी विद्यालयको आयोजनामा भएको प्रतियोगितामा गाउँपालिकाका स्वास्थ्य संयोजक अमरबहादुर विष्टले पछिल्ला वर्षमा आत्महत्याका घटना बढिरहेको तथ्यांक प्रस्तुत गरे । उनले आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपालमा सात हजार १३२ जनाले आत्महत्या गरेका जानकारी दिए ।

उनले भने, ‘नेपालमा दैनिक आत्महत्या गर्नेको संख्या बढिरहेको छ । यो तथ्यांक घटाउन परिवार, विद्यालय, समुदाय र राज्य सबैले आ-आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ ।’ उनले आत्महत्या सामान्य विषय नसमिक्न आग्रह गरे । ‘हाम्रोतिर कायरले आत्महत्या गर्छ भन्ने भाष्य छ । तर, आत्महत्याको सोचसम्म पुग्न सम्बन्धित व्यक्तिका लागि निकै जटिल अवस्था हो । त्यो बुझ्नु जरुरी छ ।’

स्वास्थ्य संयोजक विष्टका अनुसार आत्महत्या रोकथाम स्वास्थ्य क्षेत्रको मात्रै जिम्मेवारी होइन । परिवारमा आफ्ना कुरा खुलेर भन्नसक्ने वातावरण, विद्यालयमा विद्यार्थीका समस्या सुन्ने संस्कार र समुदायमा मानसिक स्वास्थ्यबारे संवाद आवश्यक छ । समयमै समस्या पहिचान गरेर सहयोग र उपचारको पहुँचमा पुऱ्याउनसके धेरै जोखिम रोक्न सकिने उनले बताए ।

निरन्तर अभियानमा मल्ल

गर्जेपानी माध्यमिक विद्यालयका शिक्षक पूर्णबहादुर मल्ल डेढ वर्षयता मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना फैलाउने अभियानमा जुटेका छन् । छोरीले आत्महत्या गरेपछि, वीक्षिप्त बनेका मल्लले मनोपरामर्शदाताबाट तालिम पाएपछि, गाउँगाउँमा गएर सचेतनाको सन्देश फैलाइरहेका छन् । गर्जेपानी माविमा हरेक हप्ता मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम भइरहन्छन् । देउडा गायन प्रतियोगिता पनि उनकै अग्रसरतामा भएको थियो ।

गाउँगाउँमा मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना फैलाउँदै आएका मल्लले किशोरकिशोरीका व्यवहारमा आउने परिवर्तनलाई सामान्य भनेर बेवास्ता गर्न नहुने बताए । ‘किशोर-किशोरीका समस्या सुन्ने, भावना बुझ्ने र आवश्यक पर्दा सहयोग पुऱ्याएको सोही विद्यालयका आमा समूहकी अध्यक्ष देवकी मल्लले बताइन् ।

प्रतियोगितामा गुञ्जिएको अर्को हरफ थियो

‘चित्त दुखाई जन बर्‍या, हृदय रूनो छ, मानसिक रोगको पन, उपचार हुनो छ ।’

यी हरफले मानसिक समस्या आएमा जीवन

समाप्त गर्ने होइन, उपचार खोज्नुपर्ने सन्देश बोकेको छ । चित्त दुखेका बेला हतारमा गलत निर्णय लिनुभन्दा परिवार, शिक्षक, स्वास्थ्यकर्मी वा सम्बन्धित व्यक्तिसँग आफ्ना कुरा राखेर सहयोग लिनुपर्ने भाव गीतमा प्रस्तुत गरिएको थियो ।

‘गर्जेपानीमा भएको यो प्रतियोगिता एउटा सांस्कृतिक कार्यक्रम मात्र रहेन,’ आमा समूहकी अध्यक्ष मल्लले भनिन्, ‘यसले देउडालाई मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी संवादको माध्यम बनायो । विद्यार्थीले आफ्नै भाकामा आफ्नै मनका कुरा सुनाए । शिक्षक र अभिभावकलाई आफ्ना बालबालिकाको मनभित्र पनि एउटा संसार हुन्छ भन्ने सम्झाएँ ।’ किशोरकिशोरीको मनमा आउने तनाव, निराशा, असफलता तथा पारिवारिक र सामाजिक दबावलाई समयमै बुझ्न सके धेरै जोखिम रोक्न सकिने उनले बताइन् । रासस

अवरुद्ध सडक खुलाउने प्रयास गरिदै | भोटेकोशी हुँदै त्रिशूली नदीमा आएको बाढीको कटानले क्षति पुऱ्याएको गल्छी-देवीघाट सडकखण्ड अन्तर्गत बेलकोटगढी-७ छबिसेमा सडक खुलाउन प्रयास गर्दै । तस्विर: रासस

तीजको दरखाने खर्च बाढीपीडितलाई

काभ्रेपलाञ्चोक- पाँचखाल नगरका उद्देश्यले महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका दिदीबेनी- सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले तीजको समूहद्वारा गरिने दरखाने कार्यक्रमबाट उक्त रकम छुट्याएर राहत कोषमा जम्मा गरिएको कोषमा जम्मा गरेका छन् । पाँचखाल-३, ४, ५ र ६ का स्वयंसेविकाले यही भदौ १० गते समूहकी सदस्य सरस्वती भेटवालले बताइन् । यसैगरी, नमोबुद्ध नगरका महिलाहरूले गत साता यस वर्षको तीज विशेष कार्यक्रम नगरी बाढीपीडितको सहयोगका लागि ९१ हजार ३४५ रूपैयाँ सहयोग गरेका हुन् । बाढीप्रभावितका लागि केही राहत होस् भन्ने उद्धार कोषमा जम्मा गरेका छन् । महिलाहरूले बाढीप्रभावित नागरिकको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनामा सहयोग गर्ने उद्देश्यले नगर महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण उपशाखाको नेतृत्वमा रकम जम्मा गरेका हुन् । नगरको महिला सञ्जालले तीजको खर्च कटाएर कोषमार्फत पीडितलाई सहयोग गर्ने निर्णय गरेको थियो । रासस

Sunawarshi Municipality Office Of The Munciple Executive Dainiya, Morang Koshi Province

Invitation For Sealed Quotation

Published date: 2083/05/29 (14th of sept. 2026)

- Sunawarshi municipality, office of the municipal executive, Dainiya, Morang invites Hard copy from eligible bidder for the procurement of the following goods (Medicine) under sealed quotation procedures. The name and identification of the contracts are as follows:

Contract ID	Particular	Estimated amount Nrs (Without Vat)	Bid security Amount Nrs	Bid Document Price Nrs
SUNMUN/SQ/ MEDICINE/083/84-01	Adharbhut tatha akasmik swasthya sewako lagi aausadhi kharid	23,45,573.37/- (Goods)	59,000 /-	1000 /-

- Eligible Bidder may obtain further information from sunawarshi municipality, Office of the municipal executive, Dainiya, Morang, Tel- 9842098286, Email: sunawarshimun@gmail.com
- Eligible Bidder may obtain further information and inspect the bidding Documents by hard copy from office of sunawarshi municipality, Dianiya, Morang and deposit cost of Bidding Document in bank name of the Bank:- Himalayan Bank Ltd, Dainiya, Morang. A/C Name:- Sunavarshi Ga-1-1 Antarik Rajaswa Khata. A/C No: 26856389230138 & SUNAVARSHI GA-3 DHARAUTI KOSH KHATA:- A/C No:- 26856389230178
- A complete Set of Bidding Documents May be purchased from the Office Of sunawarshi Municipality Dainiya Morang by hard copy from Office of sunawarshi Minicipality, Dianiya, Morang. Bidders, submitting their bid as hard copy, should deposit the cost (non-refundable fee of Nrs 1000/- on or Before 2083/06/05 (21st of sept. 2026) during office hours.)
- Bids must be submitted to the office of the sunawarshi municipality by hard copy on before 12:00 noon on 2083/06/06 (22nd of sept. 2026).. Bids received after this deadline will be rejected.
- The Bids will be opened in the presence of Bidders representatives who choose to attend on 2083/06/06 (22nd of sept. 2026), 14:00 hrs at sunawarshi municipality Dainiya, Morang. Bids must be valid for a period of 45 days and must be accompanied by Bid security, which shall be valid for minimum of 30 days beyond the Bid validity period.
- In case of medicine Purchased medicine must be certified by WHO GMP Company.
- In case of medicine In every packet of purchased medicine Manufacture date, Expire date, Batch number, Free Supply for Ministry of Health and Population Nepal of Supply for Local Institution must be clearly mentioned.
- In case of medicine Sealed quotation without specification would not be approved. Sealed quotation with specification must be submitted by hard copy sunawarshi municipality health section..
- In case of medicine Expiry date of each medicine must be at least 18 month from the date of registration by sunawarshi municipality, in case of date less than 18 month 75% of required month may be included.
- In case of medicine Each rate must be rate with transportation and without vat.
- In case of medicine the authority letter of purchase medicine must be submitted by receiving from suppliers in case of National company and form National Suppliers in case of International Suppliers.
- In case of medicine in each medicine item suppliers’ company name must be clearly mentioned. The medicine without mentioning company name would likely not to be approved.
- In case of medicine Except Syringe, powder, liquid medicine all other medicine (tablet, capsule) must installed in Strip pack and Bottle item in plastic bottle.
- In case of medicine Each bidder must purchase the sealed quotation individually and could not hand over the document to other.
- In case of medicine If the last date of purchasing, submission and opening falls on government holiday then next working day shall be considered the last date. In such case the Bid validity and Bid security shall Remain the same as specified for the original last date of Bid submission.
- In case of medicine The employer reserves the right to accept, or reject, wholly or partly any or all the Bids without assigning reason whatsoever.
- In case of medicine Any additional matter not recovered by this shall be in accordance with the prevailing public procurement Act 2063, and public procurement Regulation 2064 of GON.

Chief administrative officer

डोनमार्फत खाद्यान्न ढुवानी भोटेकोशीको बाढीले त्रिशूली र भोटेकोशी नदीका पुल बगाएपछि रसुवा सदरमुकाम धुन्चेबाट डोनमार्फत प्रभावित गाउँहरूमा खाद्यान्न ढुवानी गरिँदै । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका अनुसार धुन्चेबाट ठूलोहाकु, हाकुबेंसी, नेसिङ र ग्रेगाउँमा डोनमार्फत खाद्यान्न ढुवानी भइरहेको छ ।

कृष्णभीरमा नयाँ ट्र्याक परीक्षण सफल

नारायणगढ (चितवन)– पृथ्वी राजमार्गअन्तर्गत कृष्णभीरमा पहिरो खसेर सडक पूर्णरूपमा अवरुद्ध भएपछि निर्माण गरिएको नयाँ सडक ट्र्याकको आइतबार सफल परीक्षण गरिएको छ ।

नारायणगढ-मुग्लिन सडक योजना (पश्चिम खण्ड) का सूचना अधिकारी इञ्जिनियर सचेन्द्र मिश्रका अनुसार नयाँ ट्र्याकको ग्रेडिङ सम्पन्न भएपछि पहिलो चरणमा खाली ग्यास बुलेट सञ्चालन गरेर परीक्षण गरिएको थियो । परीक्षण सफल भएपछि क्रमशः अन्य सवारीसाधन सञ्चालन गराइएको उनले जानकारी दिए । उनले निरन्तर काम गरेर आज नयाँ ट्र्याकबाट सवारीसाधन सञ्चालन गराउन सफल भएको बताए ।

कार्यस्थलमा खटिएका सहायक आवासीय इञ्जिनियर अशोक देवकोटाले सुरुमा खाली ग्यास बुलेट दुवैतर्फ पठाएर परीक्षण गरिएको र सफल भएपछि पालैपालो अन्य सवारीसाधन पास गराइएको जानकारी दिए । उनले भने, 'सुरुमा खाली ग्यास बुलेट पठाउँ । त्यो परीक्षण सफल भएपछि क्रमशः पालैपालो दुवैतर्फ सवारीसाधन पास गराएका हौं ।'

पृथ्वी राजमार्गअन्तर्गत धादिङको कृष्णभीरमा भासिएको सडकभन्दा माथि निर्माण गरिएको नयाँ ट्र्याकबाट आइतबार परीक्षणका रूपमा सवारीसाधन गन्तव्यतर्फ लर्गिँदै ।

उनले नयाँ ट्र्याकबाट करिब ५० वटा सवारीसाधन सञ्चालन गराइसकिएको जानकारी दिए । उनका अनुसार आइतबार परीक्षणका लागिमात्रै नयाँ ट्र्याकबाट सवारीसाधन सञ्चालन गरिएको हो । निरन्तर भित्ता काटेर निर्माण गरिएको नयाँ ट्र्याकको ग्रेडिङ सम्पन्न भएपछि

परीक्षण गरिएको उनले बताए । इञ्जिनियर देवकोटाका अनुसार आज (सोमबार)देखि उक्त स्थानमा ग्राभेल बिछ्याउने काम सुरु गरिने छ । त्यससँगै नाली निर्माण, पानी सोस्ने तथा तर्काउने व्यवस्था मिलाउने र सडकमाथि देखिएका चिरा पुर्ने काम पनि अघि बढाइने छ । रासस

मुस्ताङ भन्सारमा १५ दिनमै एक अर्ब ७८ करोड राजस्व

मुस्ताङ– नेपाल-चीन उत्तरी कोरलानाकास्थित लोमान्थाङ-४ न्हेचुडमा रहेको मुस्ताङ भन्सार कार्यालयबाट १५ दिनमै एक अर्ब ७८ करोड ४४ लाख रुपैयाँ राजस्व सकलन भएको छ ।

रसुवाको भोटेकोशीमा गएको बाढीका कारण (रसुवागढी-केरुङ) नाका पूर्णरूपमा बन्द भएसँगै मुस्ताङ भन्सार कार्यालयमा चीनबाट मालवस्तुको पैठारी हवाते बढेको छ । भन्सार प्रमुख विदुर चुडालका अनुसार रसुवागढी-केरुङनाका र तातोपानीनाका पूर्णरूपमा बन्द भएपछि मुस्ताङको कोरलानाकाबाट चिनियाँ मालवस्तु पैठारीको क्रम बढ्दो रहेको छ । शुक्रवारमात्रै मुस्ताङ भन्सार कार्यालयले एकैदिन २७ करोड ११ लाख रुपैयाँ राजस्व संकलन गरेको छ । भदौ २२ पछि मुस्ताङ भन्सारबाट दैनिक औसत ३० करोड रुपैयाँ हाराहारीमा राजस्व सकलन हुने गरेको प्रमुख चुडालको भनाइ छ ।

प्रमुख चुडालका अनुसार शुक्रवारमात्रै ७१ कन्टेनर र १०६ विद्युतीय सवारीसाधन (इभी) को भन्सार जाँचपास भई गन्तव्यतर्फ प्रस्थान गरेका छन् । रसुवागढीनाका बन्द भएको भदौ १० गतेपछि भदौ २५ गते शुक्रवारसम्म

कोरलानाकाबाट नेपाल भित्रिएका ४३४ वटा कन्टेनर र ६४१ वटा विद्युतीय सवारीसाधनको भन्सार कार्यालयमा जाँचपास गराइएको उनले बताए ।

चालु आव २०८२/८४ को साउनदेखि भदौ २५ गतेसम्म कोरलानाका हुँदै नेपाल भित्रिएका कन्टेनर र विद्युतीय सवारीसाधनको भन्सार जाँचपास गरिँदा दुई अर्ब ३१ करोड ४४ लाख रुपैयाँ राजस्व संकलन भएको भन्सार प्रमुख चुडालले बताए । भदौ ९ गतेसम्म १३३ कन्टेनर र १६३ वटा विद्युतीय सवारी नेपाल भित्रिएका थिए ।

वि.सं. २०८२ भदौअघि उपल्लो मुस्ताङका नागरिकका लागिमात्रै बाह्र महिना खुला गरिएको कोरलानाका गत वर्ष तातोपानी र रसुवागढीनाका बाढीपहिरो तथा नदी

कटानले सडक अवरुद्ध भएपछि नेपाल सरकारले गत वर्षको भदौ ३१ गतेदेखि कोरलानाकालाई वैकल्पिकरूपमा निकासी तथा पैठारी नाकाका रूपमा खुला गरेको थियो । भन्सार प्रमुख चुडालका अनुसार गत आव २०८२/८३ मा उत्तरी कोरलानाकाबाट भएको निकासी तथा पैठारीबाट मुस्ताङ भन्सारले छ अर्ब ९२ करोड रुपैयाँको राजस्व संकलन गरेको थियो ।

त्यस वर्ष पैठारीतर्फ १४ अर्ब ४१ करोड रुपैयाँ र निकासीतर्फ २० करोड ५० लाख रुपैयाँबराबरको मालवस्तुको कारोबार भएको थियो । गत वर्ष कोरलानाका हुँदै तीन हजार २२३ वटा विद्युतीय सवारी र एक हजार ८७३ वटा कन्टेनरको जाँचपास गरिएको थियो । रासस

आर्थिक गतिविधि चलायमान बनाउन बागमतीका मुख्यमन्त्री र महासंघ नेतृत्वबीच छलफल

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ– बागमती प्रदेशका मुख्यमन्त्री किरण थापा मगर र नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष अञ्जन श्रेष्ठबीच आइतबार भेटवार्ता भएको छ । टेकुस्थित महासंघको सचिवालयमा भएको भेटवार्तामा रसुवालागायत विभिन्न जिल्लामा बाढीपहिरोबाट भएको क्षति, प्रभावित उद्योग-व्यवसायको पुनःस्थापना, लगानीको वातावरण, रोजगारी सिर्जना तथा प्रदेशको आर्थिक गतिविधि चलायमान बनाउने विषयमा छलफल भएको महासंघले जानकारी दिएको छ ।

छलफलमा दुवै पक्षले प्रदेशको आर्थिक विकास, निजी क्षेत्रको लगानी विस्तार तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका लागि आपसी समन्वयलाई थप सुदृढ गर्दै सहकार्यका ठोस क्षेत्र पहिचान गरी आगामी दिनमा परिणाममुखी रूपमा अघि बढ्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका छन् ।

सो अवसरमा महासंघका अध्यक्ष श्रेष्ठले विपद्पछि तत्कालै महासंघ राहत, उद्धार तथा पुनःस्थापनाका कार्यमा सक्रिय रहेको उल्लेख गर्दै प्रभावित उद्योग-व्यवसायलाई पुनः सञ्चालन गर्ने वातावरण निर्माणमा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गर्न महासंघ तयार रहेको बताए । उनले प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै बागमती प्रदेशमा लगानी र उद्यमशीलता विस्तार गर्न महासंघ सकारात्मक रहेको बताए ।

‘महासंघले स्थानीयस्तरमा नयाँ बजार

स्थापना, अस्पताल स्थापना तथा विद्यालय पुनर्निर्माणमा काम गर्न खोजिरहेको छ । यस्तै विपद् रोजगार बैक स्थापना गर्दै आवश्यकताको आधारमा तालिम प्रदान गर्दै व्यवसायमा लाग्न चाहनेलाई सहयोग गर्न महासंघ तयार छ,’ उनले भने ।

मुख्यमन्त्री थापाले विपद्बाट प्रभावित क्षेत्रको पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माणमा निजी क्षेत्रको सहयोग सराहनीय रहेको चर्चा गर्दै विपद्मा परेका वालवालिकाको शिक्षा, रोजगारी सिर्जना तथा स्थानीय अर्थतन्त्र पुनर्जीवनका लागि महासंघसँग सहकार्य आवश्यक रहेको बताए ।

उनले बागमती प्रदेशका सडक तथा अन्य पूर्वाधार विकासमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी (पिपिपी) मोडलमा काम गर्न सकिने प्रस्तावसमेत राखे । ‘बागमती प्रदेश

प्रदेशको आर्थिक विकासमा निजी क्षेत्रलाई महत्त्वपूर्ण साझेदारका रूपमा लिएर अघि बढ्न चाहन्छ । पूर्वाधार विकासमा पिपिपी मोडलमा जानु पर्दछ । निजी क्षेत्रका नीतिगत र व्यावहारिक समस्या समाधान तथा सहजीकरणका लागि प्रदेश सरकार प्रतिवद्ध छ,’ मुख्यमन्त्री थापा मगरले भने ।

प्रदेशका आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री सरल सहवासी पौडेलले विपद्बाट घरबारविहीन भएका तर काम गर्न इच्छुक नागरिकलाई रोजगारीसँग जोड्न ‘विपद् श्रम बैक’ स्थापना गरी महासंघसँगको सहकार्यमा कार्यक्रम अघि बढाउन सकिने बताए । साथै, उनले पालिका र जिल्लामा हुने उत्पादनलाई बजारसँग जोड्न महासंघको सहयोग आवश्यक रहने बताए ।

बाढीप्रभावितका लागि निशान पोलीक्लिनिकको चार लाख सहयोग

काठमाडौँ (प्रस)– महाराजगञ्जस्थित निशान पोलीक्लिनिक पालिले बाढीप्रभावितहरूको सहयोगार्थ प्रधानमन्त्री दैवी उद्धार कोषमा चार लाख रुपैयाँ उपलब्ध गराएको छ ।

उक्त क्लिनिकमा कार्यरत चिकित्सक, कर्मचारी तथा व्यवस्थापनपक्षको तर्फबाट संकलित सहयोग रकम कोषमा जम्मा हुनेगरी अर्थमन्त्री डा. स्वर्णिम वाग्लेलाई हस्तान्तरण

गरिएको हो ।

क्लिनिकमा कार्यरत वरिष्ठ मुटुरोग विशेषज्ञ डा. मनबहादुर केसी, वरिष्ठ चर्मरोग विशेषज्ञ डाक्टर अनिलकुमार दासलगायतको विशेष व्यक्तित्व सहयोगमा कोषमा उक्त रकम जम्मा गरिएको जानकारी दिइएको छ ।

पोलीक्लिनिकले तीज पर्वका अवसरमा

क्लिनिकमा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि उपहारसहितको तीज विशेष कार्यक्रम आयोजना गर्ने तयारी गरेको थियो । तर भदौ १० गते रसुवाको भोटेकोशी हुँदै आएको विनाशकारी बाढीले ठूलो मानवीय एवं भौतिक क्षति गरेपश्चात् उक्त कार्यक्रम रद्द गरी बाढीप्रभावितहरूलाई आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइएको जानकारी दिइएको छ ।

युवाशक्ति पलायनले श्रमशक्ति अभावको चुनौती बढ्दो जनसांख्यिक लाभ उपयोग गर्न विश्वको सुभाष

काठमाडौँ– जनसंख्या क्षेत्रका विज्ञहरूले बढ्दो आन्तरिक तथा बाह्य बसाइँसराइका कारण युवाशक्ति पलायन हुँदा देशमा श्रमशक्तिको अभाव बढ्नुका साथै उत्पादनशील क्षेत्रमा अपेक्षित आर्थिक लाभ लिन चुनौती थपिएको बताएका छन् । नेपालको बदलिँदो जनसांख्यिक संरचनालाई उचित नीतिगत सम्वोधन गर्दै उपलब्ध जनसांख्यिक लाभको अधिकतम उपयोग गर्न सके देशको समृद्धि र समाजवाद निर्माणको आधार बलियो हुने उनीहरूको भनाइ छ । घट्दो जन्मदर, बढ्दो ज्येष्ठ नागरिकको संख्या, युवा जनसंख्याको बाहुल्य तथा आश्रित जनसंख्यामा आएको परिवर्तनलाई चुनौतीका रूपमामात्र नभई अवसरका रूपमा उपयोग गर्नुपर्नेमा विज्ञहरूले जोड दिएका छन् ।

नीति अध्ययन तथा अनुसन्धान प्रतिष्ठान (इन्स्पयर) को बहस शृंखलाअन्तर्गत आइतबार आयोजित कार्यक्रममा ‘बसाइँसराइले नेपाली समाजमा ल्याएको संरचनागत परिवर्तन र यसले नेपालमा समाजवाद निर्माणमा पार्ने प्रभाव विश्लेषण’ तथा ‘नेपाली समाजवादी दृष्टिकोणमा बदलिँदो जनसांख्यिक संरचना’ विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै विज्ञहरूले यस्तो

धारणा व्यक्त गरेका हुन् ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय जनसंख्या अध्ययन केन्द्रीय विभागका सहप्राध्यापक पद्मप्रसाद खतिवडाले बसाइँसराइको बृहत्तर र बहुआयामिक सम्वन्धलाई बुझेरमात्र समाजवादको आगामी दृष्टिकोण निर्माण गर्न सहज हुने बताए । उनले समाजवादले रोजगारी, समानता, सामाजिक स्वामित्व तथा उत्पादनका साधनमा पहुँच सुनिश्चित गर्नुपर्ने उल्लेख गर्दै नेपालमा कृषि, उद्योग, शिक्षा, स्वास्थ्य र पूर्वाधारमा राज्यको भूमिका अझ प्रभावकारी हुनुपर्ने बताए ।

‘असमानता, भ्रष्टाचार, सिण्डिकेट, सार्वजनिक सेवाको व्यापारीकरण तथा बातावरणीय र राजनीतिक विषयलाई नीतिगतरूपमा सम्वोधन नगरेसम्म समाजवादको आधार निर्माण हुन सक्दैन,’ कार्यपत्रमा उल्लेख छ । खतिवडाले स्वेच्छिक तथा बाध्यकारी बसाइँसराइका कारण नेपालको जनसांख्यिक सन्तुलनमा असर परेको बताए । रोजगारी, सुरक्षित आवास, प्राकृतिक प्रकोप तथा द्रन्धलगायत कारणले नेपालमा बसाइँसराइका प्रवृत्ति विकसित भएको उनको भनाइ छ । उनका अनुसार तत्कालीन माओवादीले सशस्त्र द्रन्ध सुरु

गर्दा वि.सं. २०५२ मा वैदेशिक रोजगारीका लागि श्रम स्वीकृति लिने नेपालीको संख्या तीन हजार २५९ रहेकामा द्रन्धको एक दशकमा यो संख्या बढेर एक लाख ६५ हजार १०३ पुगेको थियो ।

उनले वि.सं. १८१६ को सुगौली सन्धिपछि औपचारिकरूपमा नेपालको वैदेशिक बसाइँसराइ सुरु भएको उल्लेख गर्दै वैदेशिक रोजगारीमा भारतको हिस्सा क्रमशः घट्दै गएको बताए । उनका अनुसार २०३८ सम्म वैदेशिक रोजगारीमा भारतको हिस्सा ९५ प्रतिशत रहेकामा २०७८ सम्म आइपुग्दा ३७.५ प्रतिशतमा झरेको छ । खाडी मुलुक तथा मलेसियातर्फ नेपाली श्रमिक आकर्षित हुनु यसको प्रमुख कारण रहेको उनले बताए ।

देशभित्र कूल जनसंख्याको करिब ३७ प्रतिशत मानिस आफू जन्मेको स्थानमा नरहेको तथ्य प्रस्तुत गर्दै उनले महिलाको बसाइँसराइ विवाहका कारण बढी देखिए पनि पुरुषहरू रोजगारी, अध्ययन तथा सहज जीवनयापनका लागि पहाडबाट तराई तथा सहरतर्फ जाने क्रम बढेको बताए ।

‘पहाड र हिमालबाट युवा जनशक्ति अन्त्यर् पलायन हुँदा त्यहाँको उत्पादन सम्वन्धमा समेत उथलपुथल भएको छ,

जसले समाजवादको लक्ष्य प्राप्तमा अवरोध सिर्जना गरेको छ,’ उनले भने । खतिवडाका अनुसार बसाइँसराइले समाज, अर्थतन्त्र र विकास तथा स्थानीय समुदाय एवं आप्रवासी व्यक्त र तिनका परिवार गरी

मुख्यतः तीन तहमा प्रभाव पारिरहेको छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालय जनसंख्या अध्ययन केन्द्रीय विभागका प्रमुख योगेन्द्रबहादुर गुरुङले ‘नेपाली समाजवादी दृष्टिकोणमा बदलिँदो जनसांख्यिक संरचना’ विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गरे । उनले नेपालको बदलिँदो जनसांख्यिक संरचनालाई राज्यले नीतिगतरूपमा सम्वोधन गर्दै त्यसलाई समृद्धि र समाजवाद निर्माणको आधार बनाउनुपर्ने बताए । जनसंख्यालाई केवल संख्याका रूपमा नभई श्रोत, साधन र साध्यका रूपमा हेर्नुपर्ने उनको भनाइ छ ।

कार्यपत्रमा जनसंख्याको आकारभन्दा समाज, भौगोलिक अवस्था र उत्पादन सम्वन्धले जनसंख्याको उपयोगिता निर्धारण गर्ने उल्लेख गरिएको छ । सन् १९९४ सम्म विश्वमा जनसंख्यालाई मुख्यतः संख्याका रूपमा हेर्ने गरिएकोमा कायरो सम्मेलनपछि मानिसका रूपमा हेर्न थालिएको कार्यपत्रमा उल्लेख छ । रासस